

TALOUSARVIOALOITE 273/2009 vp

Määrärahan osoittaminen yliopistokeskusten kehittämis- ja koordinaatorahoituksen turvaamiseen

Eduskunnalle

Neljä vuotta sitten perustetut yliopistokeskukset vahvistavat tieteellisellä toiminnallaan merkittävästi alueiden omia innovaatiojärjestelmiä. Niiden mukanaolo vaikuttaa ratkaisevasti alueiden menestysedellytyksiin kilpaillun tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hankinnassa. Yliopistokeskukset toimivat myös solmukohtina ja linkkeinä kansainvälisiin osaamisverkostoihin.

Yliopistokeskukset on luotu vahvistamaan sellaisten maakuntien osaamisperustaa, joissa ei ole ollut tiedekorkeakoulua. Yliopistokeskukset perustettiin vuonna 2004 Kajaaniin, Kokkolaan, Lahteen, Mikkeliin, Poriin ja Seinäjoelle.

Asiantuntijaraporttien mukaan suomalaisen yhteiskunnan alueelliset kehityserot yliopistomaakuntien ja muiden maakuntien välillä uhkaavat kasvaa. Tarvitaan yhteistyöverkostoja, jotka kytkevät yliopistomaakunnat sekä muut maakunnat verkostoksi. Yliopistokeskukset kykenevät tuottamaan laadukasta sekä vaikuttavaa tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaa, jota tarvitsevat kipeästi mm. heikomman väestökehityksen alueet. Yliopistokeskusten vaikutusalueella asuu miljoona suomalaista (20 % väestöstä). Yliopistokeskukset tekevät mittavaa ja monipuolista yhteistyötä alueiden kehittäjien sekä elinkeinonelämän kanssa. Aluevaikutukset ovat selkeät.

Korkeakoulujen arviointineuvoston raportissa "Lisää yhteistyötä alueiden parhaaksi — yliopistokeskusten arviointi" todetaan yliopistokeskusten tuottaneen alueellista lisäarvoa nostamalla

alueensa koulutustasoa ja tuomalla alueelle sen yritysten ja julkisen sektorin kehittämiseen tarvittavaa asiantuntemusta ja tutkimustoimintaa. Yliopistokeskusten todetaan tarjonneen lisäarvoa myös omille emoyliopistoilleen vahvistamalla niiden yhteiskunnallista ja alueellista toimintaa.

Keskusten kautta on pystytty tiivistämään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa mm. tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Yhteistyö alueen yliopistokeskusten ja ammattikorkeakoulujen välillä on vakiinnutettu yhteistyösopimuksilla.

Laadun yliopistokeskusten osalta ovat taanneet varsinaiset yliopistot. Tutkimuksen ja opetuksen tulee täyttää kansainväliset laatuvaatimukset. Emoyliopistojensa kautta yliopistokeskukset ovat saaneet valmiin väylän toimia tiivistä yhteistyössä myös muun tiedemaailman kanssa.

Yliopistokeskuksia kehitetään erityisesti aikuisväestön koulutus- ja osaamistason nostamisen alueellisina koordinaatio- ja resurssikeskuksina, jossa tehtävässä ne toimivat tiiviissä yhteistyössä alueiden ja niiden yritysten kanssa. Osaamistason nostamisen perusta on alueeseen liittyvässä kansainvälisen tason tutkimuksessa ja tutkimukseen perustuvassa opetuksessa. Siksi yliopistokeskusten rooli yhtenä yliopistojen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toteuttajana tulee jatkossakin ottaa huomioon yliopistokeskusten asemaa ja tehtäviä arvioitaessa.

Eduskunta on yliopistolain käsittelyn yhteydessä 16.6.2009 (PTK 69/2009 vp) päättänyt seuraavaa:

"Yliopistokeskusten rahoitus on tarkoitus järjestää siten, että vuoden 2009 talousarvion momentin 29.50.20 (yliopistojen yhteiset menot) yliopistokeskusten kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin osoitettu vuotuinen määräraha sekä yliopistojen toimintamenorahoitukseen sisältynyt yliopistokeskusten koordinaatoraha vakinaistetaan ja siirretään osaksi yliopistoille myönnettävää valtion kokonaisrahoitusta korvaamiseksi eränä yliopistokeskuksia koordinoiville yliopistoille. Tämän lisäksi yliopistot voivat osoittaa yliopistokeskuksille rahoitusta oman päätöksensä mukaan, kuten muillekin toimintayksiköilleen."

Samalla Eduskunta hyväksyi seuraavan lausuman:

"Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että yliopistokeskuksille suunnataan vuosittain vähintään nykyisen tasoiset määrärahat."

Yliopistokeskusten koordinaatiotehtävän hoitamiseen varatun määrärahan suuruutta on tarkistettu vuoden 2004 jälkeen vain kerran. Koordinaatorahan suuruudessa tulisi huomioida minimissään valtion virka- ja työehtosopimusten palkankorotukset sekä mm. yleinen toimitilakustannusten nousu. Myös kehittämismäärärahan reaaliarvo on heikentynyt vuoden 2004 jälkeen yleisen kustannustason nousun takia. Koordinaatio- ja kehittämisraha ovat tällä hetkellä yhteensä 670 000 euroa/yliopistokeskus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2010 talousarvioon momentille 29.40.50 lisäyksenä 780 000 euroa yliopistokeskuksille kehittämis- ja koordinaatorahoituksen turvaamiseen.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Sampsa Kataja /kok
Jouko Skinnari /sd
Merja Kyllönen /vas
Petri Pihlajaniemi /kok
Raimo Piirainen /sd
Tuija Nurmi /kok
Esko Ahonen /kesk
Krista Kiuru /sd
Jutta Urpilainen /sd
Antti Vuolanne /sd

Lasse Hautala /kesk
Matti Kauppila /vas
Juha Rehula /kesk
Lenita Toivakka /kok
Leena Rauhala /kd
Juha Korkea-aho /kesk
Veijo Puhjo /vas
Reijo Kallio /sd
Timo Heinonen /kok